

Az Andrássy Gyula Gimnáziumban február 24-én emlékeztek meg a kommunizmus áldozatairól.

A rádióban Sándor Csaba és Falaty Tamás 11. E osztályos tanulók közreműködésével került sor a múlt felidézésére. A rádióban elhangzott szöveg szerkesztett változatát itt olvashatják:

Február 25. a Kommunizmus Áldozatainak Emléknapja Magyarországon. A szovjet megszálló hatóságok 1947-ben ezen a napon tartóztatták le Kovács Bélát, a Kisgazda Párt főtitkárát. Az ő meghurcolásának dátuma vált Magyarországon emléknappá, amikor is a kommunista diktatúrák megszámlálhatatlan vétkeiről beszélünk.

A kommunizmus eszméjének kidolgozása Karl Marx és Friedrich Engels nevéhez fűződik, akik a kizsákmányolástól mentes társadalom kialakítását tűzték ki célul. Az általuk elképzelt társadalomban megszűnik a magántulajdon, az emberek képességeik szerint vesznek részt a termelőmunkában és csak valós szükségleteik szerint akarnak részesedni a munka gyümölcseiből.

Az elmélet és a megvalósítás azonban nem volt összhangban egymással. A XX. században kialakuló kommunista rendszerek az eredeti eszmétől eltávolodva diktatórikus eszközökkel tartották fenn uralmukat. A félem, a terror légkörében figyelmen kívül hagyták az emberi és polgári szabadságjogokat és az egypártrendszer kialakításával kizárólagos hatalomra törekedtek. Magyarországon a Sztálin által a Szovjetunióban kialakított rendszer eszközeinek alkalmazására került sor. Eleinte csak a diktatúra ellenzői ellen léptek fel, később azonban belső ellenséget keresve saját kommunista társaik sem érezhették magukat biztonságban. A terror tehát bármikor bárkire lesújthatott. Bármikor bárkit elvihetett a nagy fekete autó, hogy aztán koholt vádak alapján elítéljék és kivégezzék.

A kommunisták az ember felemelését ígérték, földi paradicsomot, ahol a megtermelt javakból mindenkinek egyformán jut. Azt ígérték, hogy a tudomány minden kérdésre választ ad és megoldja az ember minden problémáját. E jelszóval megkezdődött a természet leigázása és vele egy időben az ember megtöretése. Barakkvárosok emelkedtek ki az emberi életre tökéletesen alkalmatlan helyeken a semmiből, egyik percről a másikra a rendszer ellenségei számára, majd megkezdődtek a nevetséges, ugyanakkor rémálomba illő vállalkozások, meg akarták fordítani a folyók folyásirányát, a magyar falvak határát gyapotföldekkel telepítették be. Európa legjobb termőföldjére pedig felhúzták Sztálinváros vasgyárait.

Tudnunk kell ezekről. A történelmet meg kell ismerni, hogy levonhassuk belőle a tanulságokat, hogy tudatosítsuk: az emberi szenvedés, ami a huszadik században történt, nem ismétlődhet

meg újra.

Tudnunk kell a háborúkról, az elűzetésekről, a diktatúrákról, a gulágokról. Tudnunk kell arról, mi történt Magyarországon, mi történt Európában és a világban. Ehhez azonban először emlékeznünk kell. Emlékeznünk az elpusztítottakra, akiknek már nincsen hangjuk, mégis hallható jajkiáltásuk. Ha nem kölcsönözzük nekik a hangunkat, örökre némák maradnak, hiszen minden meghalt ember addig él, ameddig emlékeznek rá.

Ne feledjük, az emberi öntudat alapja az emlékezet: a nemzeti öntudaté a történelmi emlékezet. (...) a jelent csak a múltból lehet megérteni: a jövőt csak a múlt alapján felépíteni.”

Aki mécses gyújt ezen a napon, azokra gondol, akiket hitük, származásuk, hovatartozásuk, nemzetiségük, politikai meggyőződésük miatt üldöztek, megaláztak, megnyomorítottak, rettegésben tartottak, akiknek elvették életét, megkeserítették fiatalságát, reményvesztették tették időskorát.

Magyarország az 1956-ban kirobbant forradalom idején próbált fellépni a kommunista diktatúra ellen, de a sztálini Szovjetunió nem engedte a változásokat.

Sok megsebzett, megbántott honfitársunk él közöttünk itt Békés megyében is.

Fekete Pál 1956-ban a szovjet tankok előtt ment végig Békéscsabán azzal a feltétellel, ha a forradalmárok egyetlen lövést is leadnak az szovjet csapatokra, meghal. Békéscsaba ezzel megmenekült, Fekete Pál nem. Az állambiztonságiak soha nem feledkeztek meg róla, hogy a városi forradalmi bizottság tagja, a megyei bizottság vezetője volt. Azt sem felejtették, hogy amikor a városi bizottság megtudta, a szovjet csapatok megszállnák Békéscsabát, a tanár irányításával fegyvert, lőszert, gránátot szereztek. Később életfogytiglan tartó börtönbüntetésre és teljes vagyonelkobzásra ítélték. Végül 7 év után szabadult. Arra a kérdésre, hogy hogyan viselte a rabságot 2003-ban így válaszolt:

„Néha csak a halálra vágytam. Tíz hónapon keresztül éjszakákon át csak vittek, vertek. Három évet magánzárkában töltöttem. Folyton úgy éreztem, megőrülök. Megesett, hogy reggeltől estig járkáltam, pedig erőtlén voltam. Mi „nehéz” fiúk külön kosztot kaptunk: piszkos fekete levest és égett kenyeret. Nevem se volt, csak számom:560 830.

Hiába szabadult meg a börtönből Fekete Pál, utána sem érezhette magát szabadnak. Így vall erről:

„Üszkösödő sebekkel volt tele a szívem. Éjszaka rémálmok gyötörtek, mindig azt hittem, hogy visznek akasztani. Nem volt kinek elmesélnem, mi történt. A feleségem azt hajtogatta: nekem ne mondd, itt vannak a gyerekek, ki fogják őket rúgni az iskolából, mert az apjukat ellenforradalmárnak könyvelték el. Titokban írogattam éjszakánként, de a házkutatások miatt el kellett rejtennem a papírokat, majdnem minden elveszett.”

Fekete Pál tanár úr szerencsésnek mondhatja magát, hiszen életben maradt. Mint ahogy Lukács Mátyás is, akinek az emléktáblája iskolánk falán lett elhelyezve mementóként. De vajon szerencsésnek mondhatja-e magát az, akivel ennyi embertelenség történt, akitől elvették a szabad élet lehetőségét?

Faludy György író 1949-ben hamis vádak alapján 3 évre a recski kényszermunkatáborba küldték. Az embertelen körülmények között is írta a verseket, pontosabban megjegyezte, hiszen papír és toll nem volt a cellában. Az elkészült verseket rabtársai is megtanulták, így maradtak fenn szabadulásuk után. A következő Éhség című vers sorait itt írta fejben Faludy György:

„Nem rossz ez itt a kék napfényben.
A barakk földjén sár dagad.
Uszonyokat növesztek éjjel,
napközben zsenge szárnyakat.

A bőröm somfánál keményebb:
alája dugtam lényemet.
Nem mar a fagy, pofont nem érzek,
mag lettem végre héj helyett.

.....

Szerelem? Szépség? Szabad élet?
Álomnak még jó. Ásítok.
Farcsontriból üvegcserep lett.
Nagyon rossz ülnöm. Állni jobb.

Állok hát, a nehéz csákánnyal
kezemben, a havas úton.
A hajcsár néz. Biztos meglátta,
hogyan felemelni se tudom.

Mindjárt hozzám lép, felrúg, megver,
agyoncsap. Csipkés fellegek,
vadkék ég. Mindent lát az ember,
és mindent mindjárt elfeled.”

/részlet/

Sem Faludy György, sem a kivégzett áldozatok hozzátartozói nem tudtak és tudnak felejtetni. Amikor tehát a kommunizmus áldozataira emlékezünk, a múltat emlékezünk. A szabotőrnek beállított munkásra, a kuláknak bélyegzett parasztra, a reakcióként üldözött polgárra, az élősdinek kikiáltott gyárosra, a magyar hadsereg felejtésre ítélt katonáira és munkaszolgálatosaira. De azok is a kommunizmus áldozataivá váltak, akiket saját hitük csalt kelepcebe, és mire rádöbbenek erre, már túlságosan súlyos árat fizettek érte. Áldozattá vált az a sok nincstelen ember is, aki egy jobb jövőben bizakodva váltott hitet, eszmét. Sok szegényparaszt gondolta azt, végre földhöz jutván majd szabadon gazdálkodhat, pedig végül még azt a keveset is elvették tőle, ami volt. Sok munkás gondolta azt, hogy tényleg övé lesz a gyár.

Hányan és hányan voltak azok, akiknek semmi más céljuk nem volt, mint hogy mérnöki, gazdasági vagy más szaktudásukat a háborútól legyengült ország felemelkedésének

szolgálatába állítsák, mégis ellenségként kezelték és üldözték őket. Ma rájuk is emlékezünk.

Sokunknak nincs személyes emléke, tapasztalata a terrorról, de mindannyian túlélők vagyunk, akik továbbéljük őseink életét. Nemcsak tárgyakat, hanem emlékezetüket is örököltük. Az emlékezet fogja össze láthatatlan kapocsként a nemzetet és ez ad erőt, együttes kiállást a jövőhöz is. Vannak, akik még nem tudták feldolgozni a diktatúra borzalmait, de vannak olyanok is, akik már lezárták szívükben a múltat, a mában élnek és emlékeznek. A kommunista diktatúra éveiben nagyon sokan rettegésben éltek, hitük, politikai meggyőződésük miatt állandóan félniük kellett. Nem tudták, hogy mit hoz a holnap, mert a diktatúra önkénye beférkőzött az emberek mindennapjaiba. A félelem és a terror légköre megölte a szabadságot. A diktatúra áldozatai közül sokan életükkel fizettek azért, mert nem voltak hajlandók betagozódni a hazug rendszerbe. Nemcsak a sok értelmetlen halál emléke ez a nap, hanem az elvesztegetett idő is. Ezt az időt tőlünk is elvették, hiszen a diktatúra szelleme tönkretette a világháború után újjászülni készülő Magyarországot.

Az embereket kizárták saját sorsuk alakításából. Róluk egy szűk kör döntött a diktatúra erőszakos eszközeivel, a félelem légkörének megteremtésével.

Márai Sándor így ír a félelemről: „Ha jó ügyet védesz, mitől is félhetsz? Mi történhetik veled? Letepernek, megrágalmaznak, kirabolnak, meggyaláznak? Vádakkal fordulnak ellened, hamisan ítélnék? Mindez nem változtat azon, hogy az ügy, melyet védtél jó volt, s ezért jó volt az is, amit csináltál, mikor a jó ügy védelmére szegődtél. Ilyenkor ne törődj senkivel és semmivel, csak az ügy igazával, melyet meg kell védened. Végül is tehetetlenek az igazsággal szemben.”

A kommunizmus áldozatai közül valószínűleg sokan gondolkodtak így, hogy az igaz ügyért érdemes küzdeni és áldozatot hozni, van mit tanulnunk tőlük.

Ne feledjük azt sem, hogy a kommunista diktatúrának a világ szinte minden részén voltak halottai: a Szovjetunióban, Kínában például milliókra tehető a számuk. Vannak, akik 100 millió áldozatról beszélnek. Ráadásul még most is vannak olyan országok, ahol a mai napig él a kommunista diktatúra.

E napon emlékezzünk együtt a kommunizmus áldozataira! Azokra is, akiket itt, Békés megyében hurcoltak meg és azokra is, akik már nem lehetnek közöttünk.